

**MEDICINSKI
FAKULTET**

Adresa: Kruševac bb
81000 PODGORICA
CRNA GORA
Tel: +382 20 246 651
Fax: +382 20 243 842
url: www.ucg.ac.me/medf
E-mail: infomedf@ac.me

**MEDICAL
FACULTY**

Address: Kruševac bb
81000 PODGORICA
MONTENEGRO
Phone: +382 20 246 651
Fax: +382 20 243 842
url: www.ucg.ac.me/medf
E-mail: infomedf@ac.me

Broj: 1923/9-1
Podgorica, 12.12.2023. godine

**Univerzitet Crne Gore
Odbor za doktorske studije
n/r predsjedniku – prof. dr Borisu Vukićeviću**

Poštovani,

U prilogu akta dostavljamo Predlog odluke Vijeća Medicinskog fakulteta broj: 1923/9 od 07.12.2023. godine, o imenovanju Komisije za ocjenu prijave doktorske disertacije kandidata dr med Sabine Hadžiosmanović, na dalje postupanje.

S poštovanjem.

MEDICINSKI FAKULTET
DEKAN

Prof. dr Miodrag Radunović

UNIVERZITET CRNE GORE
MEDICINSKI FAKULTET
Broj: 1923/9
Podgorica, 07.12.2023. godine

Na osnovu člana 64 Statuta Univerziteta Crne Gore, člana 32 a Pravila doktorskih studija (Bilten UCG broj:513/20 i 561/22), Inicijalnog predloga Komisije za doktorske studije broj: 1880/1 od 30.11.2023. godine, Vijeće Medicinskog fakulteta, na sjednici održanoj 07.12.2023. godine, donijelo je

ODLUKU

I

Predlažemo Odboru za doktorske studije, sastav Komisije za ocjenu prijave doktorske disertacije, pod nazivom "Uticaj udruženosti faktora rizika akutnog ishemijskog moždanog udara na mogućnosti primjene novih terapijskih pristupa" kandidata dr med Sabine Hadžiosmanović i to:

1. Prof. dr Milica Martinović, redovna profesorica Medicinskog fakulteta Univerziteta Crne Gore, predsjednik
2. Prof. dr Ranko Raičević, redovni profesor Vojnomedicinske akademije u Beogradu, mentor -član
3. Prof. dr Nataša Popović, vanredna profesorica Medicinskog fakulteta Univerziteta Crne Gore -član;

II

Prijava teme doktorske disertacije kandidata broj: 1880 od 23.11.2023. godine i Predlog sastava Komisije za ocjenu prijave doktorske disertacije, se dostavlja Odboru za doktorske studije, na saglasnost.

O B R A Z L O Ž E N J E

Dr med Sabrina Hadžiosmanović, podnijela je Medicinskom fakultetu, Prijavu teme doktorske disertacije pod nazivom: "Uticaj udruženosti faktora rizika akutnog ishemijskog moždanog udara na mogućnosti primjene novih terapijskih pristupa". (Broj Prijave: 1880 od 23.11.2023.godine).

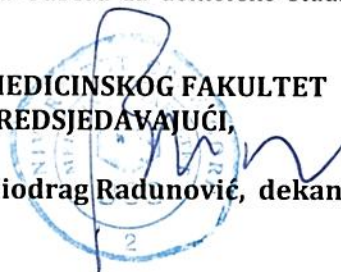
Komisija za doktorske studije Medicinskog fakulteta, nakon razmatranja formalnih uslova za prijavu teme doktorske disertacije sa stanovišta neophodnih podataka, a poštujući princip kompetentnosti, inicirala je prema Vijeću Medicinskog fakulteta, sastav Komisije za ocjenu prijave doktorske disertacije, broj: 1880/1 od 30.11.2023. godine.

Vijeće Medicinskog fakulteta na sjednici održanoj 07.12.2023. godine, u skladu sa članom 32 a Pravila doktorskih studija, utvrdilo je predlog sastava Komisije za ocjenu prijave doktorske disertacije kako je navedeno u dispozitivu ove Odluke.

Prijava teme doktorske disertacije broj: 1880 od 23.11.2023. godine i Predlog sastava Komisije za ocjenu prijave doktorske disertacije, se dostavljaju Odboru za doktorske studije na dalju proceduru saglasno Pravilima doktorskih studija.

VIJEĆE MEDICINSKOG FAKULTET
PREDSJEDAVAJUĆI,

Prof. dr Miodrag Radunović, dekan

MEDICINSKI FAKULTET			
Primjeno:	23.11.2023		
Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost
med	1880		

UNIVERZITET CRNE GORE
Obrazac PD:Prijava teme doktorske disertacije

PRIJAVA TEME DOKTORSKE DISERTACIJE

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU	
Titula, ime i prezime	dr Sabrina Hadžiosmanović
Fakultet	Medicinski fakultet Podgorica
Studijski program	Postdiplomske studije-doktorske studije
Broj indeksa	02/18
Ime i prezime roditelja	Ismet Hadžiosmanović
Datum i mjesto rođenja	10.10.1981, Bihać, Bosna i Hercegovina
Adresa prebivališta	Meše Selimovića II/3, Pljevlja, Crna Gora
Telefon	069 562 503
E-mail	hadziosmanovicsabrina@yahoo.com
BIOGRAFIJA I BIBLIOGRAFIJA	
Obrazovanje	Medicinski fakultet Podgorica, osnovne studije, 29.11.2008, 9.81. Medicinski fakultet Beograd, specijalizacija iz oblasti neurologije, 26.01.2013, 10.00. Medicinski fakultet Beograd, subspecijalizacije iz oblasti kliničke neurofiziologije i epileptologije, 2022/2023, priprema ispita u toku;
Radno iskustvo	JZU Dom zdravlja Pljevlja 2008-2009. JZU Opšta bolnica Pljevlja 2009-
Popis radova	
NASLOV PREDLOŽENE TEME	
Na službenom jeziku	Uticaj udruženosti faktora rizika akutnog ishemijskog moždanog udara na mogućnosti primjene novih terapijskih pristupa
Na engleskom jeziku	The impact of the combined risk factors for acute stroke on the possibilities of new therapeutic approaches implementation
Obrazloženje teme	
<p>Moždani udar predstavlja fokalno cerebralno oštećenje prezentovano slijedstevnim neurološkim deficitom uslijed nedovoljnog snadbijevanja pogođene regije kiseonikom i drugim nutritivnim materijama zbog okluzije/tromboze krvnog suda (ishemija) ili hemoragije u parenhimske cerebralne strukture i/ili subarahnoidalni prostor.</p> <p>Predstavlja vodeći uzrok morbiditeta, mortaliteta i invaliditeta kod starije populacije.</p> <p>Determinacija konglomerata faktora rizika za nastanak i razvoj atero/arterioskleroze i kardiovaskularnih komorbiditeta predstavlja imperativ u cilju primjene adekvatnih mjera primarne i sekundarne prevencije moždanog udara. U sadejstvu sa antropološkim faktorima, definišu, kvantifikuju i stratifikuju vjerovatnoću nastanka cerebrovaskularnog događaja i njegovu potencijalnu rekurentnost.</p>	

Identifikacija visoko-rizičnog profila pacijenta podrazumjeva i donošenje odluka o aktivnim terapijskim modalitetima moždanog udara u cilju optimizacije terapijske efikasnosti, prezervacije cerebralnog oštećenja, posljedične konsolidacije neurološkog deficita, procjene i prognoze ishoda samog cerebrovaskularnog akcidenta.

Pregledistraživanja

Akutni moždani udar se definiše kao fokalni ili rjeđe globalni poremećaj moždane funkcije koji naglo nastaje, posljedica je poremećaja moždane cirkulacije ili stanja u kome protok krvi nije dovoljan da zadovolji metaboličke potrebe neurona za kiseonikom i glukozom (1). Zavisno od mehanizma nastanka dijeli se u dvije skupine: ishemijski moždani udar nastao zbog prekida dotoka krvi dijelu mozga uslijed tromboze ili stenozе/okluzije krvnog suda (75-80% svih moždanih udara); hemoragijski moždani udar, cerebralno oštećenje nastalo uslijed pucanja krvnog suda u parenhimu (intracerebralna hemoragija) ili izlivanja krvnog sadržaja u prostor ispod mekane moždanice (subarahnoidalna hemoragija), čineći 20-25% akutnih moždanih udara (1). Supstrat morfološkog oštećenja u akutnom moždanom udaru su mozak, kičmena moždina i retina. Pored dihotome klasifikacije, izdvajaju se i venski infarkti (češće hemoragijski) kao posljedica rasta intrakranijalnog pritiska i kortikalne venske kongestije uzrokovane cerebralnom venskom trombozom (2). Opisuju se i akcidentalni, radiološki nalazi klinički nijemih ili subkliničkih moždanih udara koji ukazuju na narušene hemoreološke mehanizme cerebralne vaskularizacije. Vremenska determinanta perzistiranja neurološkog deficita u trajanju kraćem odnosno dužem od 1h kod moždanog udara, definiše cerebrovaskularni kontinuum reverzibilne disfunkcije uslijed vaskularne insuficijencije, tj. tranzitornog ishemijskog ataka kao prediktora ishemijskog moždanog udara (3).

Godišnje, u Sjedinjenim Američkim državama, oko 795 000 stanovnika doživi moždani udar, ishemijske prirode (87%). Ponovljeni moždani udar dobije 185 000 oboljelih (4). U prosjeku 240 000 stanovnika doživi tranzitorni ishemijski atak (4). Navedeno ukazuje na visoku rekurentnost moždanog udara i moždanog udara nakon tranzitornog ishemijskog ataka, što apsolutno ističe opravdanost i značaj mjera sekundarne prevencije (5).

Faktori rizika za nastanak akutnog moždanog udara, istovremeno su faktori rizika za generalizovanu aterosklerozu. Dijele se na faktore na koje se ne može uticati i one na koje se može uticati. Faktori rizika na koje se ne može uticati su: pol, starost, rasa/etnička pripadnost i hereditet. Faktori rizika na koje se može uticati su, dobro dokumentovani: hipertenzija, dijabetes melitus i poremećaji glikoregulacije (hiperinsulinemija i insulinska rezistencija), pušenje cigareta, dislipidemija, fibrilacija pretkomora, drugi kardiološki poremećaji (6). Ne manje značajni, takodje dokumentovani faktori rizika su gojaznost, fizička inaktivnost, način ishrane, zloupotreba alkohola, hiperhomocisteinemija, supstitucionna terapija hormonima, upotreba oralnih kontraceptiva, zloupotreba psihoaktivnih supstanci (6). Patologija krvnih sudova dijeli se na intraluminalnu (stenozа, okluzija, tromboza krvnog suda) i intramuralnu (infektivni, inflamatorni i procesi koji dovode do destrukcije vezivnog tkiva u vidu aneurizme, disekcije i rupture zida krvnog suda) (7). Najčešći, pojedinačni, kardiološkivaskularni faktor rizika za nastanak moždanog udara, smatra se uzročnikom moždanog udara u više od 50% tzv. kriptogenih moždanih udara, je atrijalna fibrilacija. Perzistentnost atrijalne fibrilacije, brzine komorskog odgovora uz valvularnu insuficijenciju, oralna antikoagulantna terapija direktni su pokazatelji udruženosti ovog faktora rizika sa nastankom moždanog udara (8). Kontrola faktora rizika i pratećih komorbiditeta u cilju primarne i sekundarne prevencije moždanog udara, značajno doprinosi smanjenu incidence, prevalencе i stope rekurentnosti cerebrovaskularnog događaja (9).

Akutni moždani udar karakteriše nagli početak i brzi razvoj fokalnih neuroloških simptoma. Značajno rjeđe je sporog, progredijentnog ili stepenastog toka. Klinička slika akutnog moždanog udara zavisi od topografije cerebralnog oštećenja uz sistemske manifestacije (glavobolja, mučnina, povraćanje, poremećaj stanja svijesti). Diskrepanca u ekstenzivnosti destrukcije moždanog parenhima i kliničkoj prezentaciji determinisana je stepenom akutnosti cerebrovaskularne opstrukcije i prisustvom razvijene kolateralne cirkulacije.

Dijagnoza moždanog udara predstavlja niz postupaka i procedura sa zadatkom da se: 1) verifikuje poremećaj neurološke funkcije; 2) definišu prisutni faktori rizika i komorbiditeti; 3) ustanovi aktuelna medikacija i mjere primarne/sekundarne profilakse moždanog udara; 4) verifikuje somatski status pacijenta; 5) ustanovi metabolički profil pacijenta; 6) radiološkim metodama definiše cerebralno oštećenje. Svi postupci odvijaju se paralelno radi selekcionisanja pacijenta za specifičan terapijski modalitet akutnog moždanog udara. Primjenom NIHSS skale (National Institute of Health Stroke Scale) kvantifikuje se težina neurološkog deficita nastalog uslijed moždanog udara.

Zlatni standard u radiološkoj verifikaciji moždanog udara je primjena kompjuterizovane tomografije mozga sa intrakranijalnom angiografijom. Ovom metodom se isključuju drugi spacio ekspanzivni procesi odgovorni za fokalni neurološki deficit, diferencira ishemijski prema hemoragijskom moždanom udaru i verifikuju rani CT znaci cerebralne ishemije čije prisustvo/odsustvo predstavlja ekskluzivne/inkluzivne kriterijume za primjenu trombolitičke terapije. Diffusion i perfusion sekvence nuklearne magnetne rezonance omogućavaju detekciju ranog patomorfološkog supstrata cerebrovaskularne kompromitacije i procjenu vijabilnosti tkiva penumbre, rezidualne funkcionalne osnove za predikciju ishoda primjene trombolitičke terapije/trombektomije (10).

Reper determinacije modusa terapijskih strategija je vrijeme proteklo od trenutka nastanka simptoma i znakova koji ukazuju na moždani udar do momenta prijema pacijenta u zdravstvenu ustanovu. Konstelacija „vrijeme je mozak“ upućuje na reverzibilnost patobiohemijskih i patofizioloških mehanizama u nastanku ishemijskog moždanog udara kao odgovor izrazito vulnerabilnog moždanog tkiva na kompromitovanu perfuziju (11,12). Indikacije vremenom definisane za administraciju intravenske trombolitičke terapije su 4.5h od pojave kliničkih znakova i simptoma moždanog udara, trombektomiju u anteriornom irigacionom slivu 7h i 18 minuta, odnosno 24h u posteriornom / bazilarnom slivu (12,13).

Pored specifične terapije akutnog moždanog udara (trombolitička terapija, trombektomija, neurohirurške procedure, endkarotidektomija, karotidni stenting), ne manje značajni su postupci održavanja hemodinamske stabilnosti, kardiovaskularne i respiratorne kompetentnosti, metaboličkog ekvilibrijuma, nutritivnog statusa i rehidracije, prevencije dubokih venskih tromboza, dekubitalnih rana, rekurentnih infekcija, konsolidacije bihevioralnog statusa i ciklusa budnosti–spavanja i mjere rane rehabilitacije (14).

Ističući značaj i opterećenje koje nosi moždani udar sa sobom, narušene funkcionalnosti jedinice, potrebe za asistencijom drugog lica, prolongirane djelimične/nepotpune rehabilitacije, potrebe za ortopedskim pomagalom, odustva sa posla, prijevremenog prekida radnog odnosa, prevencija moždanog udara predstavlja neprikosnoven imperativ djelovanja zdravstvenih radnika i institucija. Kvalitet zdravstvene zaštite ogleda sa u postignutom uspjehu prevencije moždanog udara. Primarna-premorbidna prevencija predstavlja prepoznavanje liječivih faktora rizika i komorbiditeta i njihovu korekciju (15). Domen sekundarne profilakse moždanog udara podrazumjeva prevenciju rekurencije cerebrovaskularnog događaja u prvih mjesec, odnosno prvu godinu od inicijalnog događaja koji doprinosi visokoj stopi letaliteta nakon ponovljenog događaja (16).

Višestruka zastupljenost faktora rizika i njihova multidirekcionalna povezanost značajno doprinose vrsti moždanog udara, prognozi i ishodu (17). Njihova koegzistencija, pacijente sa

moždanim udarom predisponira ka nastanku komplikacija u vidu „per se“ hemoragijske transformacije ishemijskog moždanog udara ili cerebrovaskularnom reinzultu tokom primjena metoda akutnog tretman moždanog udara (18,19).

Cilj i hipoteze

Cilj istraživanja je da se utvrdi:

- incidenca, prevalenca i vrsta cerebrovaskularnih događaja na teritoriji Opštine Pljevlja i Žabljak
- anatomska teritorijalna distribucija moždanih udara
- opterećenost i udruženost faktora rizika prema mehanizmu nastanka i ishodu moždanog udara
- somatski, metabolički i elektrokardiografski status na prijemu pacijenata sa moždanim udarom
- prediktivna uloga biohumoralnih parametara na ishod moždanog udara
- obuhvat primarnom i sekundarnom prevencijom pacijenta sa moždanim udarom
- zastupljenost aktivnih metoda liječenja akutnog moždanog udara
- neposredni, komplikacije i odloženi ishod akutnog cerebrovaskularnog događaja u zavisnosti od vrste primjenjenih terapijskih modaliteta

Hipoteza Ho0: ne postoji korelacija i kauzalnost između zastupljenosti višestrukih faktora rizika za cerebrovaskularne bolesti, njihove primarne i sekundarne prevencije na javljanje, tok i ishod cerebrovaskularnog događaja i determinisanje novih terapijskih smjernica i protokola u tretmanu akutnog moždanog udara.

Hipoteza Ho1: postoji značajna korelacija između zastupljenosti višestrukih faktora rizika za cerebrovaskularne bolesti i njenih epidemioloških, tipoloških i kliničkih karakteristika.

Hipoteza Ho2: postoji značajna povezanost primjenjenih mjera primarne i sekundarne prevencije ateroskleroze na nastanak, tok i ishod ishemijskog cerebrovaskularnog događaja.

Hipoteza Ho3: postoji kauzalnost između uticaja udruženosti faktora rizika za akutni ishemijski udar na determinisanje novih terapijskih smjernica i protokola u tretmanu akutnog moždanog udara.

Materijali, metode i plan istraživanja

Uzorak za istraživanje obuhvatiće retrospektivnu analizu istorija bolesti, otpusnih lista, izvještaja kontrolnih specijalističkih pregleda pacijenata sa akutnim moždanim udarom u jednomjesečnom i tromjesečnom periodu praćenja, inicijalno tretiranih u Odsjeku neurologiju Opšte bolnice Pljevlja. Takođe će obuhvatiti analizu otpusnih lista Klinike za neurologiju Kliničkog centra Crne Gore, Klinike za vaskularnu hirurgiju Kliničkog centra Crne Gore i Klinike za neurohirurgiju Kliničkog centra Crne Gore za pacijente koji su nakon inicijalne kliničke i radiološke obrade u matičnoj zdravstvenoj ustanovi (Opšta bolnica Pljevlja) upućeni na dalji tretman u referentnu zdravstvenu ustanovu tercijarnog nivoa zavisno od vrste moždanog udara (ishemijski / hemoragijski). Protokol obrade pacijenata i daljeg postupanja za primjenu

trombektomije, ukoliko je pacijent indikovao za navedenu metodu podrazumjeva upućivanje u Klinikum za neurologiju Kliničkog centra Crne Gore, u slučaju vaskularnih tretmana karotidne patologije u Klinikum za vaskularnu hirurgiju Kliničkog centra Crne Gore a dalje zbrinjavanje pacijenata sa hemoragijskim moždanim udarom, upućivanje u Klinikum za neurohirurgiju Kliničkog centra Crne Gore.

Istraživački uzorak odnosiće se na hospitalno tretiranu populaciju pacijenata sa moždanim udarom u periodu 2018-2022. u Odsjeku neurologije Opšte bolnice Pljevlja, te hospitalno tretirane pacijente u Klinici za neurologiju Kliničkog centra Crne Gore, Klinici za vaskularnu hirurgiju Kliničkog centra Crne Gore i Klinici za neurohirurgiju Kliničkog centra Crne Gore koji su nakon inicijalne kliničke i radiološke obrade u Opštoj bolnici Pljevlja upućeni na dalji tretman u referentnu zdravstvenu ustanovu tercijarnog nivoa zavisno od vrste moždanog udara (ishemijski / hemoragijski) i etiologije (okluzivna karotidna bolest). Aktuelni trend javljanja cerebrovaskularnih događaja pretpostavlja istraživački uzorak od okvirno 200 ispitanika.

Na osnovu dostupne medicinske dokumentacije ustanoviti učestalost, epidemiološke pokazatelje zastupljenosti ikategorije vrste moždanog udara zavisno od mehanizma nastanka, prisustva faktora rizika kod pacijenata sa moždanim udarom, primjena metoda primarne i sekundarne prevencije, vrste aktivnih terapijskih modaliteta, neposredni ishoda moždanog udara kao i stepena konsolidacije neurološkog deficita mjesec dana i tri mjeseca nakon inicijalnog događaja.

Vrste moždanog udara razvrstati u četiri kategorije: ishemijski moždani udar, ishemijski moždani udar sa hemoragijskom transformacijom, hemoragijski moždani udar- intracerebralna / subarahnoidalna hemoragija.

Procijeniti stepen rekurentnosti moždanog udara u kategorijama u zavisnosti od vrste moždanog udara, vremenske latence rekurentnosti, primjene i adekvatne adherence mjera sekundarne prevencije.

Odrediti teritorijalnu distribuciju moždanih udara u zavisnosti od zahvaćenih irigacionih slivova, determinisano neuroradiološkom i dopplersonografskim nalazima. Takođe utvrditi anatomsku distribuciju prema vrsti moždanog udara (ishemijski moždani udar, ishemijski moždani udar sa hemoragijskom transformacijom, hemoragijski moždani udar- intracerebralna / subarahnoidalna hemoragija).

Determinisati faktore rizika kod pacijenata koji su imali cerebrovaskularni događaj. Populacioni faktori rizika obuhvatiće pol, godine, rasa / etničku pripadnost pacijenata, hereditet. Faktori rizika koji se mogu korigovati obuhvatiće povišen krvni pritisak, disbalans lipidnih materija, šećernu bolest, pušenje, konzumaciju alkohola, poremećaj štitaste žlijezde, prisustvo / odustvo fizičke aktivnosti, načina ishrane, kardiovaskularne komorbiditete (naročita pažnja biće usmjerena na prisustvo atrijalne fibrilacije i utvrđivanje njene permanentnosti), druge komorbiditete (renalni, metabolički, hematološki, maligniteti).

Ustanoviti korelaciju izmedju zastupljenosti pojedinačnog odnosno višestrukih faktora rizika sa vrstom moždanog udara prema mehanizmu nastanka i ishoda moždanog udara.

Bolesti karotidnih krvnih sudova će se obrađivati kao poseban entitet (nalaz stenoze, okluzije i prethodnih interventnih metoda bilo u vidu plasiranja stenta ili karotidne endarterektomije).

Ustanoviti somatski status pacijenta sa moždanim udarom na prijemu analizom vitalnih parametara (arterijska tenzija, tjelesna temperatura, puls, respiracije, saturacija kiseonikom periferne krvi) i elektrokardiografski verifikovanih poremećaja srčanog ritma.

Ustanoviti prediktivnu ulogu biohumoralnih parametara diferencijalna krvna slika (DKS), C-reaktivni protein (CRP), glikemija, lipoprotein niske gustine (LDL) na ishod moždanog udara.

Procijeniti stepen obuhvata primarnom prevencijom kod pacijenta koji su imali cerebrovaskularni događaj (prethodna medikacija antiagrecionom (mono ili diterapija),

statinskom, antikoagulatnom (antagonisti vitamina K / novi oralni antikoagulansi).

Procijeniti zastupljenost adekvatne komplikacije medikacijom u pravcu sekundarne prevencije kod pacijenata sa rekurentnim moždanim udarom.

Utvrđiti stepen zastupljenosti i predominacije aktivnih metoda liječenja akutnog moždanog udara (konzervativni tretman-korekcija faktora rizika, primjena antiedematozne terapije, primjena trombolitičke terapije, primjena trombektomije i drugih hirurških tj interventnih procedura).

Procijeniti neposredni ishod cerebrovaskularnog događaja tokom aktivnog liječenja akutnog moždanog udara (smrt, stacionaran neurološki deficit, nepotpuna rezolucija neurološkog deficita, potpuna rezolucija neurološkog deficita), procjena istog u zavisnosti od vrste primjenjenih terapijskih modaliteta kao i praćenje ishoda cerebrovaskularnog događaja u zavisnosti od vrste primjenjenih terapijskih modaliteta mjesec dana i tri mjeseca nakon akutnog cerebrovaskularnog akcidenta.

Predviđeno vrijeme pripreme baze podataka za statičku obradu i utvrđivanje vrste statičkih testova iznosi šest mjeseci od potvrde saglasnosti na izradu predložene teme doktorske disertacije.

Statistička obrada podrazumjeva primjenu adekvatnih statističkih testova zavisno od prethodno definisanih ciljeva i hipoteza.

Očekivani naučni doprinos

Sprovedeno istraživanje dopriniće:

- boljem razumjevanju kliničkog entiteta akutnog moždanog udara, njegove etiologije, patofiziologije, opcija terapijskog menadžmenta i ishoda moždanog udara, neposredno nakon inicijalnog događaja i nakon određenog vremenskog perioda praćenja;
- prepoznavanju insuficijentnosti prevencije u kontroli faktora rizika za moždani udar;
- definisanju smjernica i ustanovljavanju protokola za donošenje odluka o najefikasnijem ali i najbezbjednijem terapijskom modalitetu za procenjen profil pacijenta sa moždanim udarom u Crnoj Gori.

Spisak objavljenih radova kandidata

Popis literature

1. A classification and outline of cerebrovascular diseases, II. Stroke. 1975;6:564–616.
2. Ulivi L., Squitieri M., Cohen H, Cowley P, & Werring D. J. Cerebral venous thrombosis: a practical guide. Practical Neurology, 2020; 20(5), 356–367. doi:10.1136/practneurol-2019-002415
3. Donald Easton J, Jeffrey L. Saver, Albers W, Mark J. Albers. Definition and Evaluation of Transient Ischemic Attack. Stroke. 2009;40:2276-2293.
4. Virani SS, Alonso A, Benjamin EJ, Bittencourt MS, Callaway CW, Carson AP, Chamberlain AM, Chang AR, Cheng S, Delling FN, et al; on behalf of the American Heart Association Council on Epidemiology and Prevention Statistics Committee and Stroke Statistics Subcommittee. Heart disease and stroke statistics–2020 update: a report from the American Heart Association Circulation. 2020; 141:e139–e596. doi: 10.1161/CIR.0000000000000757.

5. Amarenco P; Steering Committee Investigators of the TIA registry.org. Risk of stroke after transient ischemic attack or minor stroke. *N.Engl J Med.* 2016; 375:387. doi: 10.1056/NEJMc 1606657.
6. Amelia K. Boehme, Charles Esenwa, Mitchell S. V. Elkind; Stroke Risk Factors, Genetics, and Prevention. *Circ Res.* 2017 Feb; 120(3): 472–495.
7. Velez L, Toffel S, Trejo-Lopez J, Kresak J. L & Beal S. G. Educational Case: Etiologies, Mechanisms and Treatment of Stroke. *Academic Pathology*; 7, 2020; 237428952090181. doi:10.1177/2374289520901817.
8. Luciano A. Sposato, Seemant Chaturvedi, Cheng-Yang Hsieh, Carlos A Morillo, Hooman Kamel. Atrial Fibrillation Detected After Stroke and Transient Ischemic Attack: A Novel Clinical Concept Challenging Current Views. *Stroke.* 2022 Mar; 53(3):e94-e103. doi: 10.1161/STROKEAHA.121.034777.
9. Peter Willeit, Thomas Toell, Christian Boehme, Stefan Krebs, Lukas Mayer-Suess, Clemens Lang et al. STROKE-CARD care to prevent cardiovascular events and improve quality of life after acute ischaemic stroke or TIA: A randomised clinical trial. *Lancet.* 2020 August; 25: doi:https://doi.org/10.1016/j.eclinm.2020.100476.
10. Feng Chen, Yi-Cheng Ni. Magnetic resonance diffusion-perfusion mismatch in acute ischemic stroke: An update. *World J Radiol.* 2012 Mar 28; 4(3): 63–74.
11. Hacke W, Kaste M, Fieschi C, Toni D, Lesaffre E, von Kummer R, Boysen G, Bluhmki E, Höxter G, Mahagne MH, Hennerici M. Intravenous thrombolysis with recombinant tissue plasminogen activator for acute hemispheric stroke: the European Cooperative Acute Stroke Study (ECASS). *JAMA.* 1995; 274:1017–1025.
12. Eivind Berge, William Whiteley, Guillaume Turc. European Stroke Organisation (ESO) guidelines on intravenous thrombolysis for acute ischaemic stroke. *European Stroke Journal.* 2021 February; Volume 6, Issue 1; https://doi.org/10.1177/2396987321989865
13. Powers WJ, Rabinstein AA, Ackerson T, Adeoye OM, Bambakidis NC, Becker K, Biller J, Brown M, Demaerschalk BM, Hoh B, et al. Guidelines for the early management of patients with acute ischemic stroke: 2019 update to the 2018 guidelines for the early management of acute ischemic stroke: a guideline for health care professionals from the American Heart Association/American Stroke Association published correction appears in *Stroke.* 2019; 50:e344e418.doi:10.1161/STR.0000000000000211.
14. Franziska Herpich, Fred Rincon. Management of Acute Ischemic Stroke. *Crit Care Med.* 2020 Nov; 48(11): 1654–1663.
15. Mayowa O Owolabi, Amanda G Thrift, Ajay Mahal, Marie Ishida, Sheila Martins, Walter D Johnson et al; Stroke Experts Collaboration Group. Primary stroke prevention worldwide: translating evidence into action. *Lancet Public Health.* 2022 Jan; 7(1):e74-e85. doi: 10.1016/S2468-2667(21)00230-9. Epub 2021 Oct 29.
16. Dawn O. Kleindorfer, Amytis Towfighi, Seemant Chaturvedi, Kevin M. Cockroft, MD, Jose Gutierrez, Debbie Lombardi-Hill, Walter N. Kernan et al. 2021 Guideline for the Prevention of Stroke in Patients With Stroke and Transient Ischemic Attack: A Guideline From the American Heart Association/American Stroke Association. *Stroke* 2021 Jul; 52(7):e364-e467. doi: 10.1161/STR.0000000000000375.
17. Mina A. Jacob, Merel S. Ekker, Youssra Allach, Mengfei Cai, Karoliina Aarnio, Antonio A. raz, Frank-Erik de Leeuw. Global Differences in Risk Factors, Etiology, and Outcome of Ischemic Stroke in Young Adults-A Worldwide Meta-analysis. *Neurology journal.* 2022 February; 98 (6) e573-e588; https://doi.org/10.1212/WNL.00000000000013195.
18. Fabio Pilato, Serena Silva, Jacopo Valente, Marisa Distefano, Aldobrando Broccolini, Valerio Brunetti, Pietro Caliendo, Giacomo Della Marca et al. Predicting Factors of Functional Outcome in Patients with Acute Ischemic Stroke Admitted to Neuro-

Intensive Care Unit-A Prospective Cohort Study. Brain Sci. 2020 Nov 26;10(12):911. doi: 10.3390/brainsci10120911.

19. Mayank Goyal, Johanna Maria Ospel, Manon Kappelhof, Aravind Ganesh. Challenges of Outcome Prediction for Acute Stroke Treatment Decisions. Stroke. 2021 March; 52:1921–1928.

SAGLASNOST PREDLOŽENOG/IH MENTORA I DOKTORANDA SA PRIJAVOM

Odgovorno potvrđujem da sam saglasan sa temom koja se prijavljuje.

Prvi mentor	Prof.dr Ranko Raičević	
Drugi mentor		
Doktorand	Dr Sabrina Hadžiosmanović	

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da doktorsku disertaciju sa istom temom nisam prijavio/la ni na jednom drugom fakultetu.

U Beogradu,

 Ime i prezime doktoranda

УНИВЕРЗИТЕТ ЦРНЕ ГОРЕ

Ул. Цетињска бр. 2
П. бр. 99
81000 ПОДГОРИЦА
ЦРНА ГОРА
Телефон: (020) 414-255
Факс: (020) 414-230
E-mail: rektor@ucg.me

UNIVERSITY OF MONTENEGRO

Ul. Cetinjska br. 2
P.O. BOX 99
81 000 PODGORICA
MONTENEGRO
Phone: (+382) 20 414-255
Fax: (+382) 20 414-230
E-mail: rektor@ucg.me

Број: 08-9699
Датум, 19. 12. 2013 г.

Ref: _____
Date, _____

Na osnovu člana 75 stav 2 Zakona o visokom obrazovanju (Sl.list RCG, br. 60/03 i Sl.list CG, br. 45/10 i 47/11) i člana 18 stav 1 tačka 3 Statuta Univerziteta Crne Gore, Senat Univerziteta Crne Gore, na sjednici održanoj 19.12.2013. godine, donio je

ODLUKU O IZBORU U ZVANJE

Dr sci med. **MILICA MARTINOVIĆ** bira se u akademsko zvanje redovni profesor Univerziteta Crne Gore za predmet: Patološka fiziologija i laboratorijska medicina, na Medicinskom fakultetu.

REKTOR

Prof. dr Predrag Miranović
Prof. dr Predrag Miranović

BIOGRAFIJA

Rodjena 29.X 1960. g. U Nikšiću, Crna Gora, Osnovnu školu i gimnaziju završila u Nikšiću. Diplomirala na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Beogradu 1983.g. Specijalizaciju iz pedijatrije završila 1992.g. položivši sa odličnom ocjenom specijalistički ispit, na Institutu za zdravstvenu zaštitu majka i djeteta Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Magistarski rad pod nazivom „Komparativna studija etiopatogenetskih i kliničkih parametara bronhijalne astme sa efektima terapije u kontinentalnom i priobalnom dijelu Crne Gore“ odbranila 1997.g. na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Nišu, Srbija. Zvanje doktora medicinskih nauka stekla na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Nišu, odbranivši doktorsku disertaciju pod nazivom „Uloga i značaj primjene inhalacionih glikokortikoida u prevenciji dječje astme“.

Od 1999. Zaposlena na Medicinskom fakultetu Univerziteta Crne Gore, na predmetu Patološka fiziologija i laboratorijska medicina. U zvanje docenta izabrana 2003.g., vanredni profesor 2008., a u zvanje redovni profesor 2013.g.

IZVODI IZ BIBLIOGRAFIJE

REDOVI U ČASOPISIMA SA SCI LISTE

1. Jaksic M, Martinovic M, Gligorovic-Barhanovic N, Vujacic A, Djurovic D, Nedovic-Vukovic M. Association between inflammation, oxidative stress, vitamin D, copper and zinc with pre-obesity and obesity in school children from the city of Podgorica, Montenegro, *Journal of Pediatric Endocrinology and Metabolism*, 2019, <https://doi.org/10.1515/jpem-2019-0086>
2. Duborija Kovacevic N, Martinovic M, Belojevic G, Lausevic D, Asanin B. Maternal Education, Health Profession and Cigarette Smoking are Decisive Factors for Self-Medication in Children by Parents, *Acta Pharm.* 2019. <http://doi.org/10.2478/acph-2020-0018>
3. Milica Martinovic, Goran Belojevic, Marina Jaksic, Nebojsa Kavarić, Aleksandra Klisic. CARDIOMETABOLIC RISK AMONG MONTENEGRIN URBAN CHILDREN IN RELATION TO OVERWEIGHT AND OBESITY *Acta clinica Croatica*, prihvaćen za objavljivanje
4. Aleksandra Klisic, Nebojsa Kavarić, Bojko Bjelaković, Ivan Soldatović, Milica Martinović, Jelena Kotur-Stevuljević Povezanost retinol-vezujućeg proteina 4 i kardiovaskularnog rizika posredovana je obimom struka kod pretilih/debelih adolescentica *Acta clinica Croatica*, Vol.56. No.1. (str.98-98), mart 2017.
5. M. Martinovic, G. Belojevic, G.W. Evans, N. Kavarić, B. Asanin, S. Pantovic, M. Jaksic, J. Boljevic Hypertension and correlates among Montenegrin schoolchildren: a cross-sectional study, *Public Health* 147 (2017),15-19, SCI, IF 1.566

6. Aleksandra Klislić, Jelena Kotur Številjević, Nebojša Kavarić, Milica Martinović, Marija Matić, The association between follicle stimulating hormone and glutathion peroxidase activity is dependent on abdominal obesity in postmenopausal women, *Eating and Weight Disorders - Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, pp 1-9, 2016, available on <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs40519-016-0325-1>
7. Marina Jaksic , Milica Martinovic , Goran Belojevic, Nebojsa Kavario , Bogdan Asanin, Mira Samardzic, Snezana Pantovic, Jelena Boljevic; The Prevalence of and Contributing Factors to Overweight and Obesity Among the Schoolchildren of Podgorica, Montenegro, *Srpski arhiv za celokupno lekarstvo*, 2017., Vol 1-2, pp 20-25
8. Mira Samardzic, Milica Martinovic, Mirjana Nedovic-Vukovic, Milena Popovic-Samardzic, Recent incidence of type 1 diabetes mellitus in Montenegro: shift toward a younger age at onset of the disease, *Acta Clin Croat* 2016; 55:63-68
9. Milica Martinovic, Goran Belojevic, Gary W. Evans, Dragan Lausevic, Bogdan Asanin et al. Prevalence of and contributing factors for overweight and obesity among Montenegrin schoolchildren, *Eur J Public Health* (2015) 25 (5): 833-839
10. Pantović Snežana, Božović Dragica, Nikolić Goran, Martinović Milica, Mitrović Predrag, Rađulović Lenka, Isaković Aleksandra, Marković Ivanka „Markers of inflammation and antioxidative enzyme activities in restenosis following percutaneous coronary intervention “ , *Journal of the Serbian Chemical Society* 2015, 80 (2), 143
11. Martinović M, Belojević G, Evans GW, et al. Blood pressure among rural Montenegrin children in relation to poverty and gender. *Eur J Pub Health* 2014;24(3):385-9.
12. Martinović M. News in the pathophysiology of asthma, *Vojnosanitetski pregled*, 2013, Vol VI. Str. 84-87
13. Duborija-Kovačević N., Martinović M. Evaluation of pharmacotherapy of obstructive airway diseases in the Montenegrin outpatient care: comparison with two Scandinavian countries; *Multidisciplinary Respiratory Medicine* 2012,7:123

Redovni objavjeni u časopisima koji se ne nalaze u međunarodnim bazama podataka

14. Milica Martinović, Sigurnosni profil inhalacionih kortikosteroida (beclomethason dipropionat) primijenjenih u konvencionalnim i u visokim dozama u prevenciji dječje astme, *ACTA MEDICA MEDIANAE*, ISSN:0365-4478, Vol.47, No.1,2008.
15. Martinović M, Pejakov Lj. Child asthma and environmental factors in Montenegro. (Originalstudija) *Jurnal Medical Brasovean*, Brasov 2010; Vol VI, (3):73-75. ISSN 1841-0782.

16. Pejakov Lj, Martinović M. Perioperative outcome: genetics, environment or both. (Editorial) *Jurnal Medical Brasovean, Brasov 2010; Vol VI, (3):4-7. ISSN 1841-0782.*
17. Martinović M., Inhaled corticosteroids: the role in the prevention of asthma, pathophysiological and clinical aspects, *Jurnal Medical Brasovean, Brasov, 2012, ISSN 1841-0782.nr.2-2012*

PROJEKTI

1. Rukovodilac crnogorskog nacionalnog naučno-istraživačkog projekta " Istraživanje siromaštva i gojaznosti kod školske djece u Crnoj Gori- klinički, patofiziološki, biokemijski i preventivni aspekti", 2013-2015.
2. Koordinator za Medicinski fakultet u Podgorici CEEPUS projekta: » Developing a network for monitoring the impact of environmental and nutritional factors on fertility and neonatal health«, Network Coordinator assoc.prof Marius Moga, Transilvania University of Brasov, Romania, 2007- 2013
3. Rukovodilac crnogorskog tima u bilateralnom crnogorsko-hrvatskom projektu : „ Komparativna studija o uticaju siromaštva na pothranjenost i gojaznost, dijetetske navike i životni stil kod školske djece Podgorica i Osijeka“ Član istraživačkog tima
4. CRNOGORSKO-SRPSKI BILATERALNI PROJEKAT: „Značaj praćenja odnosa mokraćne kiseline i oksidativnog stresa u definisanju kardiovaskularnog rizika metabolički zdrave i metabolički bolesne djece sa viškom tjelesne mase“ (The Importance of monitoring the interrelation between uric acid and oxidative stress in defining cardiovascular risk at metabolically healthy and sick children with excess body weight“), član istraživačkog tima
5. Competency based Curriculum Reform in Nursing and Caring in Western Balkan Universities 544169-TEMPUS-1-2013-1-BE-TEMPUS-JPCR, rukovodilac prof.dr Bogdan Ašanin, član istraživačkog tima
6. Član istraživačkog tima u projektu Ministarstva nauke CG- „Balneološki efekti peloida, mineralne vode, ljekovitog i aromatičnog bilja na inflamatorni odgovor kod reumatoidnih i kardiovaskularnih bolesti“, rukovodilac doc.dr Snežana Pantović
7. Član istraživačkog tima u projektu Ministarstva nauke CG- „Procjena jednog statusa, razvoj i standardizacija preventivnog programa u Crnoj Gori“, rukovodilac prof.dr Mira Samardžić

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РС
УПРАВА ЗА ВОЈНО ЗДРАВСТВО
ВОЈНОМЕДИЦИНСКА АКАДЕМИЈА
Секретаријат Наставно-научног већа
Инт. број 283-914
од 15.12 2010. године

Службени лист Војне полиције

ВОЈНА ПОЛИЦИЈА
ИНТЕРИЈА

На основу члана 55 став 1 тачка 3 Закона о војним школама и војним научноистраживачким установама („Службени лист СРЈ“, бр. 80/94), Наставно-научно веће Војномедицинске академије, на својој 526. седници, одржаној дана 02.12.2010. године, донело је

О Д Л У К У О ИЗБОРУ У ЗВАЊЕ

пук. проф. др Ранко Ранчевић

изабран је у звање редовни професор за предмет
НЕУРОЛОГИЈА

Образложење

Пуковник ванредни проф. др Ранко Ранчевић је благовремено поднео пријаву на конкурс са доказима о испуњености услова конкурса. Стручна комисија формирана Одлуком Наставно-научног већа број 28/523, од 30.09.2010. године, поднела је реферат и предлог за избор именованог у звање редовни професор за предмет НЕУРОЛОГИЈА.

Наставно-научно веће разматрало је реферат и предлог Комисије на 526. седници Наставно-научног већа одржаној 02.12.2010. године и донело одлуку о избору ванредног проф. др Ранка Ранчевића у звање редовни професор за предмет НЕУРОЛОГИЈА.

На основу напред изнетог донета је одлука као у диспозитиву.

Правна поука:

Против ове одлуке може се поднети приговор Наставно-научном већу ради реприспитивања Одлуке у року од 15 дана од дана пријема исте.

СВ/ВК

**ПРЕДСЕДНИК
НАСТАВНО-НАУЧНОГ ВЕЋА**
генерал-мајор
проф. др Миодраг Јевтић

Урађено у 1 примерку,
умножено у 4 и достављено:
- Именованом
- Секретаријату ННВ за досије
- Секретаријату ННВ
- Управи за кадрове СДР МО
- Архиви

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ

Управа за кадрове
инт. број 497-6
06-04-2011 године

Чувати до краја 2021. год.
функција 03 редни број 23
03.02.2011 год. 7
(потпис)

ОДБРАНА
СЛУЖБЕНА ТАЛНА
ИНТЕРНО

На основу члана 23. тачка 4. у вези са чланом 147. Закона о војним школама и војним научноистраживачким установама ("Службени лист СРЈ", број 80/94, 85/94 и 74/99, и "Службени лист СЦГ", број 44/05), а на захтев Војномедицинске академије

ПОТВРЂУЈЕМ

ОДЛУКУ Наставно–научног већа Војномедицинске академије, усвојену на 526. седници, одржаној 02.12.2010. године у Београду, којом је:

Цуковњак ванредни професор др **РАНКО РАИЧЕВИЋ**, изабран у звање **редовни професор** за предмет „НЕУРОЛОГИЈА“.

Избор у наведено наставничко звање именованом важи од дана доношења Одлуке Наставно–научног већа Војномедицинске академије о његовом избору у то звање.

ГГГГ

20-04-2011

ВОЈНОМЕДИЦИНСКА АКАДЕМИЈА

Београд, _____ год.
БЕОГРАД

МИНИСТАР ОДБРАНЕ

Драган Шутановац

Урађено у једном (1), умножено у
три (3) примерка и достављено:

- Војномедицинској академији,
- именованом,
- за ДПН и
- архиви.

Biografija

Ranko Raičević rođen je 05.04.1964. godine u Ivangradu (sada Berane), Crna Gora, gdje je završio osnovnu i srednju školu sa odličnim uspjehom. Medicinski fakultet je završio 1989. godine u Beogradu sa prosječnom ocjenom 9,03. Po završenom fakultetu i obaveznom ljekarskom stažu primljen je u profesionalnu vojnu službu 1990. godine. U periodu između 01.07.1992 godine do upućivanja na specijalizaciju bio je Upravnik Garnizonske ambulante u Danilovgradu. Specijalizaciju iz neurologije započeo je 1993, i završio 1997. godine na Vojnomedicinskoj akademiji položivši specijalistički ispit sa odličnom ocjenom. Iste godine, još za vrijeme trajanja specijalizacije odbranio je magistarski rad, a 1998.godine odbranio je doktorsku disertaciju. U zvanje redovnog profesora izabran je 2009-te. Tokom 1998-te postavljen je za Načelnika II odeljenja, a 1999 za Načelnika I odeljenja ujedno i zamenika Načelnika klinike. Od novembra 2001 godine je Načelnik Klinike za neurologiju VMA, a u činu pukovnika je od 2005 godine. Od kraja 2009 do kraja 2019 bio je i Načelnik Grupe neuropsihijatrijskih klinika VMA.

Objavio je kao autor ili koautor preko 500 stručno-naučnih radova predstavljenih i objavljenih u domaćim i međunarodnim časopisima i zbornicima sa svetskih i domaćih naučnih skupova. U preko 100 recenziranih i u celini objavljenih radova u domaćim časopisima je prvi autor, i još u 45 kao koautor. Autor je preko 50 radova u stranim časopisima. Takođe, napisao je kao prvi autor, urednik ili koautor preko 20 udžbenika i monografija. Izabran je i proglašen za autora godine 1998, 1999, 2000 i 2002 časopisa Vojnosanitetski Pregled, a kao autor koji je objavio najveći broj najkvalitetnijih članaka u tim godinama. Za 2001-u godinu proglašen je za Autora godine u časopisima na srpskom jezičkom području. Uže područje interesovanja su mu vaskularna oboljenja mozga, inflamatorna oboljenja, neurotrauma.

Ranko Raičević je bio generalni sekretar Društva neurologa Srbije u dva mandata, kao i Zamenik Rukovodioca nastave Nacionalne škole za neuroangiologiju. Bio je Predsednik Neurološke sekcije SLD i Predsednik Etičkog odbora VMA u dva mandata. Član je Evropske neurološke akademije i Svetskog društva neurologa. Od 24.10.2015 je Predsednik Društva neurologa Srbije. Član je Ekspertskih panela Evropske neurološke akademije za CVO i neurotraumu. Član je Republičke stručne komisije za neurologiju u dva mandata. Član je Centralne komisije za lekove Republike Srbije i član Saveta Medicinskog fakulteta VMA. Sada je Prodekan za nastavu MF VMA Univerziteta odbrane u Beogradu.

Oženjen je i otac dvije ćerke Andree i Jovane 35 i 27 godina.

Knjige, monografije i poglavlja u knjigama i monografijama

1. Jovičić A, **Raičević R**. Tranzitorni ishemijski atak - etiologija, patofiziologija, dijagnostika i terapija. JP PTT Srbija, Beograd, 2000.
2. Jovičić A, Krgović M, Tavčiovski D, **Raičević R**. Cerebrokardijalni i kardiocerebralni sindromi. JPPTT Srbija. Beograd, 1998.
3. Magdić B, **Raičević R**, Umićević P, Petković S. Ratna neurologija. Vojna knjiga, Beograd 2001.
4. **Raičević R**, Jovičić A. Atrijalna fibrilacija i ishemijska bolest mozga. In: Prcović Mijat urednik. Atrijalna fibrilacija. BMG- Beograd, 2000.
5. **Raičević R**, Jovičić A, Krgović M, Tavčiovski D. Srčana insuficijencija i neurološke komplikacije. In: Prcović M ed. Srčana slabost. Biblioteka Vojne akademije, Beograd 2002; 171-188.
6. **Raičević R**. Hemostazni sistem i ishemijska bolest mozga. Zadužbina Andrejević. Beograd, 1999.
7. **Raičević R**. Neurotrauma-dijagnostički i terapijski aspekt. In: Kostić V, Apostolski S. (urednici). Terapijske novine u neurologiji. Medicinski fakultet, Beograd. Prizma, Kragujevac 2002:110-139.
8. Preradović M, **Raičević R**, Špirić Ž., urednici. 70 godina Vojne psihijatrije. JPPTT Srbije, Beograd 2002.
9. **Raičević R i saradnici**. Neurotrauma-konzervativni aspekt. NIC Vojska, Beograd 2004.
10. Kostić VS, **Raičević R**. Karotidna bolest. Pangraf, Beograd 2004.
11. **Raičević R**, Petković S, Lepić T. Osnovi vojne neurologije. Vojna knjiga 2004. Beograd.
12. Akutni ishemijski moždani udar-Nacionalni vodič- Radna grupa za izradu vodiča (Šternić N, Beslać-Bumbaširević Lj, Kostić VS, Radak Đ, Slankamenac P, Živković M, **Raičević R**, Tončev G, Jovanović D). RSK.
13. **Raičević R**. Renalna disfunkcija i neurološki poremećaji. In: Maksić Đ urednik. Hemodijaliza. Beograd, 2005.
14. Preradović M, Todorović V, Mandić-Gajić G, Panić M, Bućan V, **Raičević R** et al. Bolesti zavisnosti-izazovi koji traju. Vojnoizdavački zavod, Beograd, 2005
15. **Raičević R**, Lepić T, Račić D, Kovačević M. Glavobolje-urgentni aspekt. In: Kovačević M urednik. Urgentna medicina. Službeni list SiCG 2005. Beograd.
16. Lepić T, **Raičević R**, Račić D, Kovačević M. Moždani udar. In: Kovačević M urednik. Urgentna medicina. Službeni list SiCG 2005. Beograd.
17. Kovačević M, Račić D, **Raičević R**, Kovačević I. Koma i moždana smrt. In: Kovačević M urednik. Urgentna medicina. Službeni list SiCG 2005. Beograd.

18. **Raičević R**, Kostić VS, urednici. Klasifikacije i kriterijumi u neurologiji. Inpres, Beograd 2006.
19. Jevtić M, **Raičević R**, Kličković G. Vojnomedicinska akademija. Grafoprint. Gornji Milanovac 2007.
20. **Raičević R urednik**. 75 godina vojne neurologije. Grafoprint Gornji Milanovac 2008. Gornji Milanovac. ISBN 978-86-907439-2-6
21. **Raičević R**, Dinčić E, Lepić T. Nove mogućnosti u terapiji sindroma intrakranijalne hemoragije. In: Tončev G urednik. Novine u terapiji neuroloških bolesti. Prizma, Kragujevac 2007; pp.48-58.

Radovi objavljeni u međunarodnim časopisima u periodu od 2013-2023.god.

1. Krsmanović Ž, Živković M, Lepić T, Stanković A, Raičević R, Dinčić E: Small internal jugular veins with restricted outflow are associated with severe multiple sclerosis: a sonographer-blinded, case-control ultrasound study .BMC Neurology 2013,13:90.
2. Sekulic I, Sagić D, Rusovic S, Dulovic D, Raicevic R. Pulmonary arteriovenous malformation: a case report. Vojnosanit Pregl 2021;78:1096-1102.
3. Pantovic A, Lepic T, Pasovski V, Krsmanovic Z, Raicevic R. Artery of Percheron infarction associated with Covid 19 in the young adult. J Neurovirology 2021;27:951-953.
4. Raicevic R, Živanovic Z, Vukicevic M, Zivkovic M, Pasovski V, Stojkovic M, Grunauer M. Treatment of neurology patients during the COVID 19 pandemic in Serbia. Vojnosanit Pregl 2021;78:376-378.
5. Vidakovic SD, Raicevic R, Grunauer M, Pasovski V, Suljagic V. Risk factors for healthcare associated infections and in-hospital mortality an neurological intensive care unit in a tertiary hospital in Belgrade, Serbia. A prospective cohort study. Vojnosanit pregl 2020;77:1060-1066.
6. Pasovski V, Parker M, Novakovic T, Raičević R. Possibilities of improving the care of stroke patients in Serbia: consensus document for the prevention, treatment and rehabilitation of stroke in Serbia. Vojnosanitetski pregled (2023). Online First August 2023.
7. Calabresi PA, Kieseier BC, Arnold DL, Balcer LJ, Boyko A, Pelletier J, Liu S, Zhu Y, Seddighzadeh A, Hung S, Deykin A; ADVANCE Study Investigators. Pegylated interferon β -1a for relapsing-remitting multiple sclerosis (ADVANCE): a randomised, phase 3, double-blind study. Lancet Neurol. 2014 Jul;13(7):657-65. doi: 10.1016/S1474-4422(14)70068-7. Epub 2014 Apr 30. PubMed PMID: 24794721.
8. Zivanovic Z, Gvozdencovic S, Jovanovic DR, Lucic-Prokin A, Sekaric J, Lukic S, Kokai-Zekic T, Zarkov M, Cvijanovic M, Beslac-Bumbasirevic L, Slankamenac P,

Raicevic R; SETIS Investigation Group. Intravenous thrombolysis in acute ischemic stroke due to occlusion of internal carotid artery - a Serbian Experience with Thrombolysis in Ischemic Stroke (SETIS). *Clin Neurol Neurosurg.* 2014 May;120:124-8. doi:10.1016/j.clineuro.2014.03.008. Epub 2014 Mar 15. PubMed PMID: 24731591.

9. Drulovic Jelena S, Dackovic Jelena, Dincic Evica R, Dujmovic Irena, Kostic Smiljana, Mesaros Sarlota, Miletic-Drakulic Svetlana, Nadj Congor G, Raicevic Ranko, Sakalas Lorand, Savic Dusanka Lj, Stojsavljevic Nebojsa, Suknjaja Vesna, Toncev Gordana, Vojinovic Slobodan, Pekmezovic Tatjana D. Healthcare utilization and treatment satisfaction in persons with multiple sclerosis treated with interferon beta-1b: pilot multicenter study in Serbia (Meeting Abstract) *MULTIPLE SCLEROSIS JOURNAL*, (2015), vol. 21 br. 4, str. 531-532

Univerzitet Crne Gore
adresa / address_Cetinjska br. 2
81000 Podgorica, Crna Gora
telefon / phone_00382 20 414 255
fax_00382 20 414 230
mail_rektorat@ucg.ac.me
web_www.ucg.ac.me
University of Montenegro

Broj / Ref 03-3901
Datum / Date 16.09.2020

Na osnovu člana 72 stav 2 Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list Crne Gore“ br 44/14, 47/15, 40/16, 42/17, 71/17, 55/18, 3/19, 17/19, 47/19 i 72/19) i člana 32 stav 1 tačka 9 Statuta Univerziteta Crne Gore, Senat Univerziteta Crne Gore na sjednici održanoj 16.09.2020. godine, donio je

ODLUKU O IZBORU U ZVANJE

Dr Nataša Popović bira se u akademsko zvanje vanredni profesor Univerziteta Crne Gore za **oblast Funkcionalna grupa bazičnih medicinskih predmeta**, na Medicinskom fakultetu Univerziteta Crne Gore, na period od pet godina.

**SENAT UNIVERZITETA CRNE GORE
PREDSJEDNIK**
 Prof. dr Danilo Nikolić, rektor

Europass Radna biografija

Lični podaci

Prezime(na) / Ime(na) **Popović Nataša**
Adresa(e) Medicinski fakultet, Univerzitet Crne Gore, Kruševac bb, 81800 Podgorica, Crna Gora
Telefonski broj +382-68-012-561
E-mail npopovic@ucg.ac.me
ORCID Pprofile <https://orcid.org/0000-0002-9769-1543>

Radno iskustvo

03.2022. →

Prodekan za internacionalnu saradnju, Medicinski fakultet, Univerzitet Crne Gore

09.2020. →

Vanredni profesor, Katedra za medicinsku fiziologiju, Medicinski fakultet, Univerzitet Crne Gore

Izvođenje nastave iz predmeta Medicinska fiziologija, Opšta i oralna fiziologija, studentima druge godine medicine i stomatologije.

Naučnoistraživački rad

09.2020. → 09-2021.

Gostujući profesor, na Katedri za porodičnu medicinu, Medicinski fakultet, Univerzitet Crne Gore

Izvođenje nastave i ispita iz predmeta Porodična medicina na studijskom programu Medicina, studentima četvrte i pete godine studija

12.2016. →

Šef Katedre za Medicinsku fiziologiju, Medicinski fakultet, Univerzitet Crne Gore

Rukovođenje radom katedre za Medicinsku fiziologiju

07.2015. → 09.2020.

Docent, Katedra za medicinsku fiziologiju, Medicinski fakultet, Univerzitet Crne Gore

Izvođenje nastave iz predmeta Medicinska fiziologija, Opšta i oralna fiziologija, Fiziologija 1 i Fiziologija 2 studentima druge godine medicine, stomatologije i farmacije.

Naučnoistraživački rad

09.2012. → 6.2015

Lekar specijalista porodične medicine u urgentnom centru, CHI St. Joseph Health Regional Hospital, 2801 Franciscan St, Bryan, 77802 TX, USA

Pružanje zdravstvene zaštite pacijentima urgentnog centra

06.2009. → 6.2012.

Lekar specijalizant iz porodične medicine, Texas A&M Family Medicine Residency, 2900 E. 29Th St, Suite 100, Bryan, TX 77802, USA

Pružanje zdravstvene zaštite pacijentima

08.2008. → 06.2009.

Naučnik postdoktorant, Texas A&M Health Science Center College of Medicine, 8447 Bryan Rd, Bryan, TX 77807, USA

Naučnoistraživački rad na fiziološkim aspektima remodeliranja krvnih sudova

06.2004. → 08.2008

Student doktorskih studija, saradnik u nauci, Texas A&M Health Science Center College of Medicine, 8447 Bryan Rd, Bryan, TX 77807, USA

Naučnoistraživački rad na fiziološkim aspektima remodeliranja krvnih sudova, aplikacijom savremenih molekularnobioloških metoda na životinjskim eskerimentalnim modelima: izolacija DNK, RNK, RT-PCR, Microarray, imunohistohemijsko bojenje, Western blot.

06.2000. → 6.2003.

Student magistarskih studija, saradnik u nauci, Texas A&M University, Department of Nutrition and Food Science, 2253 TAMU, College Station, TX 77843, USA

Naučno istraživanje na temu uloge polinezasićenih masnih kiselina u prevenciji karcinoma debelog creva

Obrazovanje i osposobljavanje

	6.2012.
	Specijalistički ispit iz Porodične medicine
Nivo prema nacionalnoj ili međunarodnoj klasifikaciji	VII-1
	08.2008
	Doktor medicinskih nauka
Nivo prema nacionalnoj ili međunarodnoj klasifikaciji	VIII
	6.2003.
	Magistar
Nivo prema nacionalnoj ili međunarodnoj klasifikaciji	VII-2
	5.1998.
	Lekar
Nivo prema nacionalnoj ili međunarodnoj klasifikaciji	VII

Lične vještine i kompetencije

Maternji jezik(ci) **Srpski, Crnogorski**

Drugi jezik(ci) **Engleski**

Evropski nivo (*)	Razumijevanje		Govor		Pisanje
	Slušanje	Čitanje	Govorna interakcija	Govorna produkcija	
Engleski	C2	C2	C2	C2	C2

(*) Zajednički evropski referentni okvir za jezike

Društvene vještine i kompetencije timski rad, kolaboracija

Organizacione vještine i kompetencije rukovođenje

Dodaci Lista publikacija u međunarodnim časopisima

1. Inflammation-related micrnas-146a and -155 are upregulated in mild cognitive impairment subjects among older age population in Montenegro. Rovčanin Dragović I, **Popović N**, Ždravević M, et al. Journal of Alzheimer's Disease. 2022 November 08;90(2):625-638. <https://doi.org/10.3233/jad-220676>
2. TREND Database: Retinal Images of Healthy Young Subjects Visualized by a Portable Digital Non-mydratic Fundus Camera. Popovic N, Vujosevic S, Radunovic M, Radunovic M, Ppovic T. PLoS One. 2021 July 23; 16(7):e0254918. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0254918>
3. Regional Patterns in Retinal Microvascular Network Geometry in Health and Disease. **Popovic N**, Vujosevic S, Popovic T. Sci Rep. 2019 Nov 8;9(1):16340. doi: 10.1038/s41598-019-52659-8. PMID: 31705046
4. The pterygopalatine fossa: morphometric CT study with clinical implications. Vuksanovic-Bozarić A, Vukcevic B, Abramovic M, Vukcevic N, **Popovic N**, Radunovic M. Surg Radiol Anat. 2019 Feb;41(2):161-168. doi: 10.1007/s00276-018-2136-8. Epub 2018 Nov 23. PMID: 30470877
5. Fractal characterization of retinal microvascular network morphology during diabetic retinopathy progression. **Popovic N**, Lipovac M, Radunovic M, Ugarte J, Isusquiza E, Beristain A, Moreno R, Aranjuelo N, Popovic T. Microcirculation. 2019 Jan 19:e12531. doi: 10.1111/micc.12531. [Epub ahead of print] PMID: 30659745
6. Morphometric characteristics of the optic canal and the optic nerve. **Radunovic M**, Vukcevic B, Radojevic N, Vukcevic N, **Popovic N**, Vuksanovic-Bozarić A. Folia Morphol (Warsz). 2018 Aug 14. doi: 10.5603/FM.a2018.0065. [Epub ahead of print] PMID: 30106467
7. Manually segmented vascular networks from images of retina with proliferative diabetic and hypertensive retinopathy. **Popovic N**, Radunovic M, Badnjar J, Popovic T. Data Brief. 2018 Mar 15;18:470-473. doi: 10.1016/j.dib.2018.03.041. eCollection 2018 Jun. PMID: 29900203
8. Fractal dimension and lacunarity analysis of retinal microvascular morphology in hypertension and diabetes. **Popovic N**, Radunovic M, Badnjar J, Popovic T. Microvasc Res. 2018 Jul;118:36-43. doi: 10.1016/j.mvr.2018.02.006. Epub 2018 Feb 22. PMID: 29476757
9. A Moodle-based blended learning solution for physiology education in Montenegro: a case study. **Popovic N**, Popovic T, Rovcanin Dragovic I, Cmiljanic O. Adv Physiol Educ. 2018 Mar 1;42(1):111-117. doi: 10.1152/advan.00155.2017. PMID: 29357268
10. Complications of Laparoscopic Cholecystectomy: Our Experience from a Retrospective Analysis. Radunovic M, Lazovic R, **Popovic N**, Magdelinic M, Bulajic M, Radunovic L, Vukovic M, Radunovic M. Open Access Maced J Med Sci. 2016 Dec 15;4(4):641-646. doi: 10.3889/oamjms.2016.128. Epub 2016 Nov 9. PMID: 28028405
11. Regional changes in elastic fiber organization and transforming growth factor β signaling in aortas from a mouse model of marfan syndrome. Howell DW, **Popovic N**, Metz RP, Wilson E. Cell Tissue Res. 2014 Dec;358(3):807-19. doi: 10.1007/s00441-014-1993-7. Epub 2014 Sep 20. PMID: 25238995
12. Time course of carotid artery growth and remodeling in response to altered pulsatility. Eberth JF, **Popovic N**, Gresham VC, Wilson E, Humphrey JD. Am J Physiol Heart Circ Physiol. 2010 Dec;299(6):H1875-83. doi: 10.1152/ajpheart.00872.2009. Epub 2010 Sep 17. PMID: 20852047
13. Transforming growth factor-beta signaling in hypertensive remodeling of porcine aorta. **Popovic N**, Bridenbaugh EA, Neiger JD, Hu JJ, Vannucci M, Mo Q, Trzeciakowski J, Miller MW, Fossum TW, Humphrey JD, Wilson E. Am J Physiol

Heart Circ Physiol. 2009 Dec;297(6):H2044-53. doi: 10.1152/ajpheart.01015.2008. Epub 2009 Aug 28. PMID: 19717726

14. Importance of pulsatility in hypertensive carotid artery growth and remodeling. Eberth JF, Gresham VC, Reddy AK, **Popovic N**, Wilson E, Humphrey JD. J Hypertens. 2009 Oct;27(10):2010-21. doi: 10.1097/HJH.0b013e32832e8dc8. PMID: 19584753
15. Aberrant crypt foci and semiparametric modeling of correlated binary data. Apanasovich TV, Ruppert D, Lupton JR, **Popovic N**, Turner ND, Chapkin RS, Carroll RJ. Biometrics. 2008 Jun;64(2):490-500. Epub 2007 Aug 28. PMID: 17725810
16. Tissue-specific attenuation of endogenous DNA I-compounds in rats by carcinogen azoxymethane: possible role of dietary fish oil in colon cancer prevention. Zhou GD, **Popovic N**, Lupton JR, Turner ND, Chapkin RS, Donnelly KC. Cancer Epidemiol Biomarkers Prev. 2005 May;14(5):1230-5. PMID: 15894677
17. Testing for spatial correlation in nonstationary binary data, with application to aberrant crypt foci in colon carcinogenesis. Apanasovich TV, Sheather S, Lupton JR, **Popovic N**, Turner ND, Chapkin RS, Braby LA, Carroll RJ. Biometrics. 2003 Dec;59(4):752-61. PMID: 14969452
18. [The role and importance of plasmid resistance in certain pathogenic enterobacteria]. Mandic A, **Ostojić N**. Med Pregl. 1995;48(11-12):437-40. PMID: 8643062

Open access baze podataka:

1. Topological Characterization of the Retinal Microvascular Network Visualized by Portable Fundus Camera (TREND) database. Popovic N, Vujosevic S, Radunovic M, Radunovic M, Popovic T. <https://doi.org/10.5281/zenodo.4521043>

Učešće na projektima:

1. Rukovodilac partnerskog projektnog tima sa Medicinskog fakulteta Univerziteta Crne Gore na H2020-SC1-BHC-2018 projektu: "Retinal and Cognitive Dysfunction in Type 2 Diabetes: Unraveling the Common Pathways and Identification of Patients" at Risk of Dementia " - **RECOGNISED**. Ovaj projekat predstavlja produkt kolaboracije između 20 vodećih naučno-istraživačkih institucija iz Evrope. Projekat je počeo 01.01.2020 i trajaće do 12.31.2023.
Web-site: <https://www.recognised.eu/>
2. Ključni ekspert na nacionalnom naučno-istraživačkom projektu: Nove metode za stratifikaciju rizika za progresiju kancera i Alchajmerove bolesti kod pacijenata u Crnoj Gori (DEMONSTRATE). Projekat je počeo 01.04.2019. i trajaće do 31.03.2021.
Web-site: <https://www.demonstrate.ucg.ac.me/>
3. Član tima na bilateralnom projektu između Ministarstva nauke Crne Gore i The National Research Council of Italy. Naziv projekta je: Disfunkcija mitohondrija u rastu kancera, rezistentnosti na lijekove i hemioterapijom-indukovanoj neuropatiji. Ovaj projekat je trajao od 01.01.2017 do 31.12.2018.
4. Fibrillin-1 and pressure-induced arterial remodeling (EB004106), finansiran od strane NIH Principal investigator: Wilson, E.
5. TGF-beta complex serves as a mechanosensor in the vascular wall (HL092380), finansiran od strane NIH - National Heart, Lung and Blood Institute. Principal investigator: Wilson, E.
6. Histo-Mechanics & Biology of Remodeling in Hypertension (HL064372), finansiran od strane NIH (National Institute of Health)- National Heart, Lung and Blood Institute. Principal investigator: Humphrey, JD.
7. Nutritional Countermeasures to Radiation Exposure (NCC958NPFR00202). Projekat finansiran od strane NSBRI (National Space Biomedical Reserach Institute). Instiucjska prodŠka od NASA (National Astronautics and Space Administration). Principal investigator: Lupton, JR.